

ÅRSRAPPORT/2011

BIBSYS

/ Innhold

Styrets årsberetning	3
Prioriteringer i 2011	4
Organisasjon	5
BIBSYS Biblioteksystem	6
BIBSYS Ask	7
BIBSYS Nettportal	7
BIBSYS Brage	7
BIBSYS ForskDok	7
Oppdrag for Nasjonalbiblioteket	8
BIBSYS Autoritetsregister som Linked Data	8
Ovttas.no	8
Vertsorganisasjon for Feide	8
Driftsoppdrag	8
Nye brukerinstusjoner	9
Bruerkontakt og informasjon	10
Årsregnskap	12

/ Styrets årsberetning

Det ble avholdt totalt fem styremøter i 2011, to i første halvår og tre i andre halvår. Funksjonstiden for BIBSYS' styre utløp i utgangspunktet 1. september 2011, men ble forlenget til 31. desember 2011. Denne årsberetningen er avlagt av styret som tiltrådte 1. januar 2012.

De viktigste sakene i 2011 har vært en videreføring av arbeidet med anskaffelse og implementering av nytt biblioteksystem, langtidsplan for BIBSYS, samt utredning av fremtidig driftssituasjon for BIBSYS.

Styret ble holdt løpende orientert om status på arbeidet med nytt biblioteksystem. Oppfølging av kontrakten med OCLC og arbeidet med å utvikle nasjonale tilpasninger la beslag på betydelige deler av ledelses- og utviklerkapasiteten i BIBSYS. Andre saksområder måtte derfor vike prioritet.

Enkelte utviklingsprosjekter knyttet opp til nåværende system ble fullført i 2011. Det eksisterende biblioteksystem skal holdes i god og sikker drift fram til nytt system tas i bruk. Vedlikehold og drift har vært opprettholdt mens utviklingsressursene i hovedsak har vært rettet inn mot implementering av nytt system.

Samarbeidet med Biblioteksystemkonsortiet er videreført på en

positiv måte, og styringsgruppens rolle som bindeledd mellom BIBSYS og konsortiets deltagere har fungert godt. Styret for BIBSYS vektlegger styringsgruppens rolle som den viktigste rådgivende instans for BIBSYS når det gjelder saker knyttet til nytt biblioteksystem. Styringsgruppens uttalelser følger direktørens saksforelegg til styret. Dette skal sikre at styret for BIBSYS har god kunnskap om brukernes vurdering.

Arbeidet med å legge grunnlaget for langtidsbudsjett/-plan som dekker implementeringsperioden og de første driftsårene ble slutført. Styrets målsetting er fortsatt at en, så langt som mulig, skal unngå en øking av betalingen fra brukerinstusjonene i omstillingsperioden. Dette er en krevende målsetting som krever en streng prioritering i BIBSYS og tilskudd fra Kunnskapsdepartementet til dekning av omstillingskostnader. Vi er glade for at departementet har gitt et ekstraordinært tilskudd for både 2011 og 2012, og har søkt om ekstra midler også for 2013. Omleggingen til bruk av kommersielt biblioteksystem fra OCLC vil stille nye krav til BIBSYS. En strategi-/omstillingsprosess som kan legge grunnlag for tiden etter innføring av et nytt

biblioteksystem kom ikke i gang i 2011. Styret tar sikte på å kunne bringe dette arbeidet til en foreløpig konklusjon i løpet av 2012 og har stor tro på at forholdene ligger vel til rette for en god omstillingsprosess.

BIBSYS' driftsorganisasjon er skalert for drift av dagens biblioteksystem. Kontrakten med OCLC om nytt biblioteksystem innebærer at leverandøren skal drifte kjernen av det nye systemet. BIBSYS vil i fremtiden være ansvarlig for drift av nasjonale tilpasninger til det nye biblioteksystemet samt øvrige produkter/tjenester. En foreløpig vurdering av ressursforbruket på driftssiden tilsier en vesentlig reduksjon ved overgangen til nytt biblioteksystem, gitt uendret situasjon for øvrig. En innledende vurdering av å inngå avtale om drift hos en ekstern partner, viste at NTNU kan være den mest aktuelle partner gitt at de bedrer sin opp- og responstid på systemsiden. Disse forholdene vil bli videre utredet for å fremskaffe et beslutningsgrunnlag om fremtidig driftssituasjon i løpet av 2012.

BIBSYS ansatte ny direktør, Frode Arntsen, som tiltrådte sin stilling den 1. september.

/ Prioriteringer i 2011

I 2011 har BIBSYS hatt fokus på følgende områder: anskaffelse av nytt biblioteksystem, leveranser, systematisert dialog med brukerinstusjonene og i tillegg utarbeidelse av en langtidsplan og -budsjett for virksomheten. BIBSYS har et overordnet mål om å bidra til samarbeids- og integrasjonsløsninger for sektoren, og brukermedvirkningen er styrket ytterligere i 2011. Med konsortieorganisering og andre møteplasser, ivaretas både ledelse og fagmiljø for alle BIBSYS produkter. BIBSYS har også i 2011 utført tilpasninger på Biblioteksystemet etter Nasjonalbibliotekets behov. Samarbeidet er nyttig for begge parter, da BIBSYS får økt kompetanse på de spesielle behovene Nasjonalbiblioteket vil ha ved innføring av nytt biblioteksystem. Nasjonalbiblioteket kan effektivisere egen drift med utførte oppdrag, og flere av disse bidrar positivt til hele Biblioteksystemkonsortiet.

BIBSYS samarbeider også med strategisk viktige aktører i sektoren, både nasjonalt og internasjonalt. Nasjonalt gjelder dette for eksempel Universitets- og høskolerådets Bibliotekutvalg og de øvrige norske biblioteksystemleverandørene. I tillegg har vi i 2011 etablert et samarbeid med eCampus-prosjektet.

eCampus er en del av Universitets- og høskolesektorens svar på utfordringer som stor studentvekst, økte faglige krav og større behov for samarbeid, arbeidsdeling og omstilling.

BIBSYS deltar i internasjonalt samarbeid gjennom aktivitet i SVUC, ELAG og DSpace.

Anskaffelsen av nytt biblioteksystem har hatt hovedfokus i 2011. Prioritering av andre oppgaver er gjort i samråd med styringsgruppen for Biblioteksystemkonsortiet. Det har vært viktig å videreføre dagens system med stabil drift for brukerne, og mindre nødvendige fornyelsestiltak er iverksatt for at det nåværende biblioteksystemet skal kunne brukes inntil et nytt system er satt i drift.

Kontrakten med OCLC ble signert høsten 2010, og samarbeidet kom raskt i gang. Gjennom året har det vist seg at samarbeidet med OCLC har vært mer krevende enn forutsatt. I løpet av høsten 2011 ble det tydelig at OCLC har store utfordringer med å levere den totale kontraktsfestede løsningen innen den tidsrammen som er avtalt i kontrakten. Denne situasjonen har tatt uforholdsmessig stor oppmerksomhet for organisasjonen.

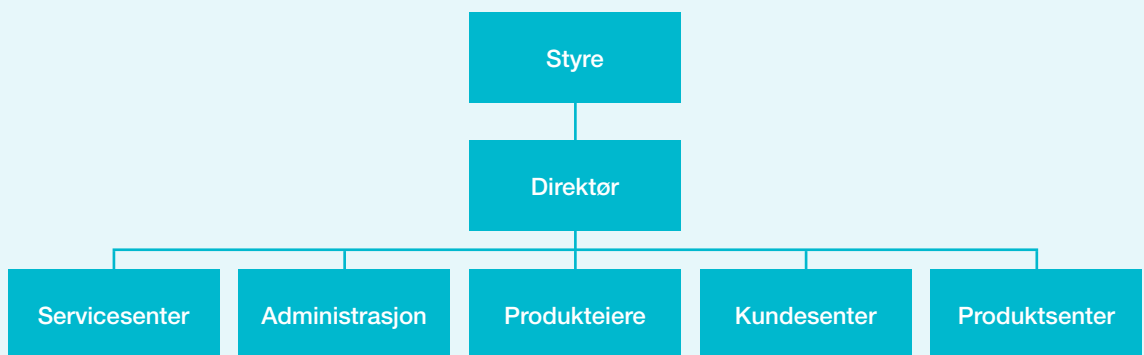
/ Organisasjon

BIBSYS organisasjon er uendret i 2011. Med tanke på en videre utvikling av organisasjonen vil vi i 2012 vurdere endringer. I 2011 er det arbeidet med langtidsplan- og budsjett samt startet et arbeid med kompetanse- og personalplanlegging. Samtidig som det er arbeidet med tilpasninger for fremtiden har BIBSYS også arbeidet med effektiviseringstiltak og forbedringer av interne prosesser i alle ledd i organisasjonen.

BIBSYS er administrativt underlagt NTNU, og benytter seg av den ekspertise og de rammeavtaler som NTNU innehar. Samarbeidsavtalen mellom BIBSYS og NTNU er reforhandlet i 2011.

BIBSYS har hatt 45 årsverk i 2011, hvorav to engasjementsstillinger.

I organisasjonen er det en jevn fordeling av kjønn. 20 av de 45 årsverkene ble utført av kvinner, mens 25 ble utført av menn. I ledergruppen som pr. 31. desember omfatter direktør, leder for Produktsenteret, leder for Servicesenteret, leder for Administrasjonen og leder for Produkteierne, er det to kvinner og tre menn.

/ BIBSYS Biblioteksystem

Aktivitetene i 2011 har omfattet oppgaver som er nødvendige for å sikre at dagens biblioteksystem er godt og velfungerende inntil et nytt biblioteksystem er tatt i bruk. Blant annet er dagens kjernesystem og database flyttet over på maskiner som er beregnet å være kraftige nok til å håndtere lasten fram til nytt system er i drift.

Tilrettelegging for det nye biblioteksystemet var en viktig oppgave i 2011. De nasjonale tilleggstjenestene skal kjøre i produksjon hos BIBSYS, og det er i løpet av året lagt til rette for utviklings- og testmiljø for disse.

En betydelig grad av virksomheten har vært knyttet til interne prosesser og oppgaver som er nødvendige for å få et nytt biblioteksystem på plass, samt bygge ny kompetanse internt i BIBSYS for å sikre at vi har tilstrekkelig faglig tyngde når det nye biblioteksystemet tas i bruk.

Arbeidet med å forberede migrasjon av bibliografiske data har fortsatt i hele 2011. Mye arbeid er gått med til å avdekke og rydde opp i mangelfull datakvalitet for å møte de kravene som er satt av OCLC. I dette arbeidet er også de forskjellige bibliotekene blitt involvert i større

eller mindre grad. En første prøveeksport av bibliografiske data til OCLC ble utført i slutten av november.

Med sammenslåingen av Universitetsbiblioteket i Oslo under en bibliotekkode, har nå alle bibliotek fått samme datastruktur i Bibliotekbasen. Dette medfører at det ikke lenger er nødvendig med vedlikehold av spesialløsninger i tillegg til de generelle løsningene for å opprettholde et velfungerende system. Også data-migreringen kan nå følge samme standardløsning for alle bibliotek.

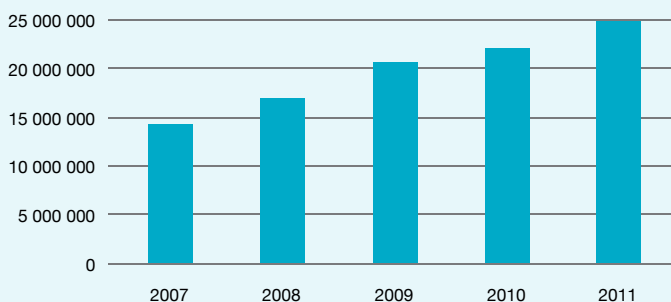
Bruken av BIBSYS Biblioteksystem

BIBSYS Biblioteksystem omfatter både funksjoner som benyttes av de ansatte ved BIBSYS-bibliotekene for å ivareta de interne rutinenene ved biblioteket, og funksjoner som benyttes av bibliotekenes brukere for å søke frem og skaffe litteratur og annet materiale fra bibliotekenes samlinger. Søke- og bestillingsfunksjoner for bibliotekenes låntakere er tilgjengelige i BIBSYS Ask.

Tabellen under viser utvikling i bruk for alle funksjoner i BIBSYS Biblioteksystem.

Bruken av BIBSYS Biblioteksystem	2007	2008	2009	2010	2011
Antall søk mot Bibliotekbasen via BIBSYS Ask	14 286 710	17 038 954	20 690 249	22 155 340	24 818 291
Antall nye titler	181 190	285 022	406 933	276 865	446 374
Antall nye eksemplarer	1 125 565	1 103 315	1 486 016	1 221 161	1 832 478
Antall utlån	3 587 748	3 666 600	4 077 564	4 273 420	4 365 836
Antall fjernlånsbestillinger fra BIBSYS-bibliotek	282 536	274 128	260 324	245 883	223 887
Antall låne- og kopibestillinger fra låntakere	624 284	643 081	593 518	600 356	614 193

Figuren under viser utvikling i antall søk mot Bibliotekbasen via BIBSYS Ask

/ BIBSYS Nettportal

BIBSYS Nettportal er et samlebegrep for de produktene deltagerne i Portalkonsortiet har tilgang til. Produktene er BIBSYSx, som er en lenketjener, BIBSYS Tyr, som er en tidsskriftsliste og BIBSYS Ask som er en samsøkeklent.

Høsten 2011 tok medlemmene i Portalkonsortiet i bruk OCLC Link Manager som lenketjener. Denne nye lenketjeneren vil inngå i det nye biblioteksystemet og er dermed et steg mot overgangen til dette. Hensikten med lenketjeneren er å tilby fulltekst, lokalisering-informasjon eller bestillingsfunksjon for elektroniske dokumenter basert på brukerens rettigheter og dokumentets status.

/ BIBSYS Brage

BIBSYS Brage er et system for arkivering og tilgjengeliggjøring av forsknings- og studentarbeider i åpne publiseringsarkiv for institusjonene i Bragekonsortiet. Hver institusjon har sitt eget publiseringsarkiv for egne publikasjoner.

I september ble BIBSYS Brage oppgradert med nyeste versjon av systemprogramvaren DSpace. Med denne fikk publiseringsarkivene en rekke nye funksjoner, inkludert funksjoner som er utviklet av BIBSYS spesielt for Bragekonsortiets deltagere. Alle egenutviklede tilpasninger i den forrige versjonen ble også videreført i den nye versjonen. I oktober ble en ny OAI-server lansert. Brukerne av denne tjenesten fikk dermed mange flere muligheter ved høsting av data fra publiseringsarkivene.

/ BIBSYS ForskDok

BIBSYS ForskDok er et system for dokumentasjon og synliggjøring av forsknings- og utviklingsarbeid. Institusjoner i Universitets- og høyskolesektoren har også brukt dette systemet for rapportering av vitenskapelig publisering til Kunnskapsdepartementet.

Fra 1. februar gikk institusjonene over til å bruke Cristin. Denne datoen ble alle funksjoner for registrering og oppdatering av publikasjonsdata i BIBSYS ForskDok stengt. Deretter ble innholdet i publikasjonsbasen eksportert til Cristin. De øvrige funksjonene i BIBSYS ForskDok vil fortsatt være tilgjengelige fram til 1. juli 2012. Dette for å gi Cristin tid til å få plass alle data som skal overføres fra BIBSYS ForskDok.

/ BIBSYS Ask

BIBSYS Ask foreligger i to versjoner og er søkeredskap som er fritt tilgjengelig for alle. Hovedfokus i 2011 har vært oppgaver knyttet til opprettholdelse av god funksjonalitet og stabil drift.

Følgende forbedringer er utført i 2011:

- Bedre ytelse med raskere søkerespons
- Profilbasert påloggingsfunksjonalitet tilpasset FEIDE
- Mer brukervennlig presentasjon av trefflista
- Bedre funksjonalitet ved låne- og kopibestilling

/ Oppdrag for Nasjonalbiblioteket

Vi har også i 2011 utført egne tilpasnings- og driftsoppdrag for Nasjonalbiblioteket. Disse omfatter bl.a. en videreutvikling av Nasjonalt Autoritetsregister og en fortsettelse av arbeidet med å integrere nasjonalbibliografiene i BIBSYS Biblioteksystem.

BIBSYS har på forespørsel fra Nasjonalbiblioteket tilpasset BIBSYS Autoritetsregister til Nasjonalt Autoritetsregister, som er en webbasert tjeneste. I registeret kan man søke etter autoriteter på person, korporasjon og konferanse. Tjenesten gir en oversikt over alle poster som er knyttet til en bestemt autoritet og det er mulig å redigere autoritetene.

Autoritetsdataene i Biblioteksystemet er også kopiert over i en ny database som synkroniseres med Biblioteksystemet. Dette er gjort med tanke på å ha full kontroll med autoritetsdataene ved overgang til nytt system.

I tillegg er det utført tilpasninger for Nasjonalbiblioteket med tanke på digitalisering av trykt materiale etter overgang til nytt system og med tanke på digitalisering av trykte tidsskrifter i dagens system.

/ BIBSYS Autoritetsregister som Linked Data

Etter et samarbeidsprosjekt mellom NTNU Universitetsbiblioteket og BIBSYS, er BIBSYS Autoritetsregister tilgjengeliggjort som Linked Data (RDF). Datasettet består av ca 9 millioner tripler (utsagn) om ca 1,5 millioner autoriteter for personer. Datasettet er utover dette lenket sammen med data fra DBpedia, VIAF og Det tyske Nasjonalbiblioteket.

BIBSYS Autoritetsregister er frigjort og tilgjengelig for videre bruk med en åpen lisens; Public Domain Dedication and License (PDDL) "Public Domain for data/databases".

/ Ovttas.no

BIBSYS har i 2011 vært delaktige i et prosjekt hvor Sametinget og Senter for IKT i utdanningen har utviklet nettjenesten Ovttas.no for gjenfinning av samiske læremidler.

BIBSYS' rolle har vært å tilby nettjenester for utlån. Gjennom tjenestene fra BIBSYS får brukerne av Ovttas.no mulighet til å søke, låne, reservere og bestille samiske læremidler. De får også en "Min side"-funksjon som gir sluttbrukeren oversikt over egne lån, reservasjoner og bestillinger. Dette er tjenester som også brukes i den nye versjonen av BIBSYS Ask. BIBSYS har også lagt til rette for at Feide kan brukes for pålogging til Ovttas.no.

/ Vertsorganisasjon for Feide

Tidligere har BIBSYS kun vært tjenesteleverandør til Feide. I 2011 ble vi også vertsorganisasjon. Dette innebærer at brukere ved institusjoner som ikke har et teknisk apparat for selv å være vertsorganisasjon skal kunne benytte Feide gjennom BIBSYS.

Dette arbeidet ble gjort som en del av prosjektet Ovttas.no, og løsningen vil også bli brukt i det nye biblioteksystemet.

/ Driftsoppdrag

I 2011 ble det importert bibliografiske data fra både nye- og eksisterende deltagere i Biblioteksystemkonsortiet. I tillegg ble det gjennom hele året arbeidet kontinuerlig med import av beholdningsdata for bibliotekenes abonnementer på e-tidsskrifter og e-bøker.

/ Nye brukerinstitusjoner

I 2011 er Statens Vegvesen, Vegdirektoratet, tatt inn som deltager i Biblioteksystemkonsortiet, som pr. 31.12.2011 består av 109 institusjoner. I Bragekonsortiet er følgende nye institusjoner kommet til: Riksantikvaren, Kriminalomsorgens utdanningscenter, Høgskolen i Finnmark, Markedshøgskolen, Høgskolen Diakonova, Kunsthøgskolen i Oslo og Norges handelshøgskole. Pr. 31.12.2011 har Bragekonsortiet 43 deltagere. Det kom ingen nye deltagere i Portalkonsortiet i 2011, og det er 24 deltagere i konsortiet pr. 31.12.2011.

/ Brukerkontakt og informasjon

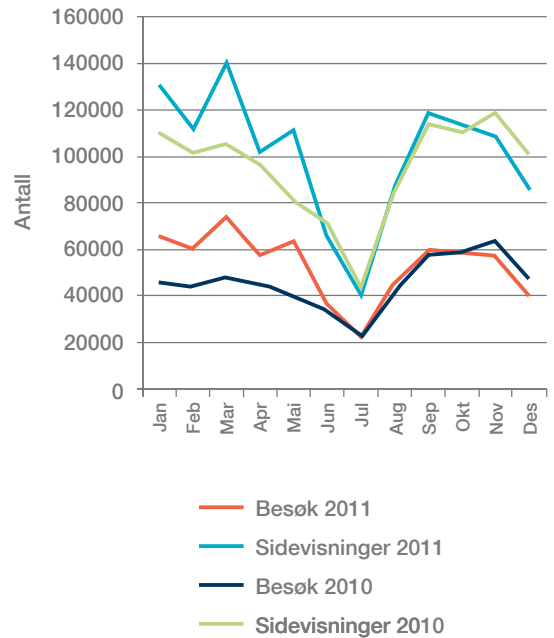
Oppdatert informasjon om arbeidet med anskaffelse av nytt biblioteksystem har vært en prioritert oppgave også i 2011. Aktiviteter og referater er publisert i flere kanaler, som e-post, på BIBSYS' nettsted, i BIBSYS-nytt og i det månedlige nyhetsbrevet. I 2011 har vi gitt ut 3 nummer av BIBSYS-nytt og 12 nyhetsbrev.

E-post, nyhetsbrev, BIBSYS-nytt og sosiale tjenester inneholder i stor grad referanser til nettstedet for mer utfyllende informasjon. Det ble publisert totalt 50 nyhetssaker på nettstedet i løpet av 2011.

BIBSYS' nettsted skal oppfylle statens krav til offentlige nettsteder i størst mulig grad. Nettstedet skal ha og har god måloppnåelse innen tilgjengelighet og skal være utformet slik at alle brukergrupper kan benytte nettstedet. Dette er en kontinuerlig prosess.

Nettstedet har i snitt hatt ca. 53.300 besøk pr måned, med i snitt ca. 101.200 sidevisninger. Dette er en økning på henholdsvis ca. 16,5 % og 6,5 % fra 2010. Økningen var størst i første kvartal og dette kan sannsynligvis spores til stor interesse rundt informasjon om nytt biblioteksystem og BIBSYS Brukermøte i mars. Det er planlagt en revisjon av nettstedet i 2012.

BIBSYS' nettsted

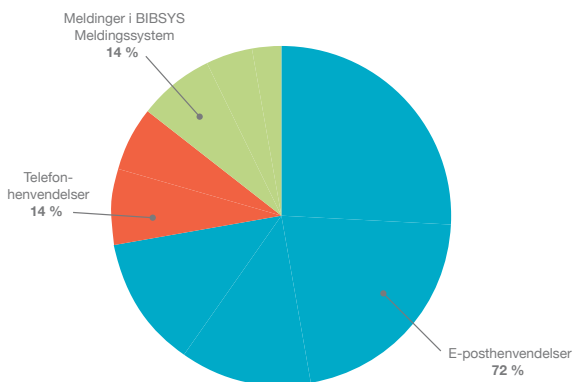

BIBSYS Brukerstøtte

BIBSYS Brukerstøtte har førstelinjekontakt med brukerne for hjelp og innføring i bruk av de produkter og tjenester som BIBSYS leverer. Tjenesten er bemannet alle virkedager mellom 08.00 – 15.45 (08.00-15.00 i sommerhalvåret).

I 2011 behandlet brukerstøtte i overkant av 5 000 saker. Dette innebærer en økning på ca. 8,5 % sammenlignet med året før. Av disse sakene er 14 % kommet inn pr. telefon, 72% er saker meldt inn pr. e-post og 14 % er meldt inn via BIBSYS Meldingssystem.

Brukerhenvendelser

Kursvirksomheten

BIBSYS har i løpet av 2011 holdt 15 kurs fordelt på 6 ulike kursledere. Kursene har tatt for seg bruken av de forskjellige modulene i BIBSYS Biblioteksystem og BIBSYS Brage. Hvert kurs arrangeres to ganger årlig, et om våren og et om høsten. Kursene arrangeres på kurs- og konferansesenteret ved Høgskolen i Oslo.

Deltagelse ved konferanser

BIBSYS har vært til stede på flere faglige arrangement, både som utstiller og som deltaker for å fremme dialogen med våre brukere og andre sentrale aktører innen sektoren og bransjen. Vi har blant annet deltatt på KORG-dagene, Biblioteklederkonferansen, UKSG Annual Conference, ELAG (European Library Automation Group) og Online Information (arr. i London).

BIBSYS Brukermøte 2011

BIBSYS Brukermøte 2011 ble arrangert den 22. og 23. mars i Trondheim. Nærmere 400 deltagere var til stede på Rica Nidelven Hotell over to dager med et faglig tett program.

Første dag var viet nytt biblioteksystem. OCLC presenterte sine visjoner og hvor langt de var kommet med utviklingen, mens representanter fra BIBSYS presenterte grunnlaget for valg av leverandør, status i prosjektet pr mars 2011 og arbeidet videre.

Dag to av brukermøtet var delt opp i faglige parallellsesjoner og bibliotekledermøte. Noen stikkord var Google, sosiale medier, e-bøker, omstilling og motivasjon.

/ Årsregnskap

Det er et mål å ha kostnadseffektiv drift i BIBSYS. Det er et mål å unngå midlertidige avgiftsøkninger som følge av implementering av nytt biblioteksystem. BIBSYS har derfor hatt stor fokus på økonomistyring i 2011. Dette omfatter videreutvikling av gode verktøy og effektive rutiner for økonomistyring i hele organisasjonen.

Leverandøren av nytt biblioteksystem er forsinket. Dette gir betydelige utfordringer for våre bruker-institusjoner og for oss. Forsinkelsene har medført at aktiviteter og kostnader er utsatt.

Mindreforbruk som følge av forsinkelser er satt av som buffer for å dekke opp økte kostnader senere år.

Regnskapet viser et resultat på kr 10 976'. Dette er en økning i oppbygde reserver på kr 4 154' fra 2010.

Detaljer finnes i tabellen nedenfor.

Alle tall i 1000 kr

BIBSYS total	Budsjett 2011	Regnskap 2011	Avvik årsbudsjett og regnskap
Overføring fra tidligere år	6 822	6 822	-0
Ordinær overføring fra KD	3 100	3 100	-
Ekstraordinær overføring fra KD	2 000	2 000	-
Fakturerbare inntekter	43 308	42 702	-606
Sum Inntekter	55 230	54 624	-606
Investeringer	3 450	1 900	1 550
Lønn og sosiale kostnader	30 041	29 319	722
Driftskjøp og reiser	19 848	12 428	7 419
Overføring fra tidligere år (udisponert)	1 891	-	1 891
Sum kostnader	55 230	43 648	11 582
Resultat	-	10 976	10 976

// VI GJØR KUNNSKAP TILGJENGELIG //

BIBSYS

BESØKSADRESSE / Abels gate 5
POSTADRESSE / 7491 Trondheim
TELEFON BRUKERSTØTTE / 958 24 000
TELEFON ADMINISTRASJON / 902 54 000
E-POST / firmapost@bibsys.no
INTERNETT / www.bibsys.no

BIBSYS er et forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet og administrativt organisert som en enhet under NTNU.

BIBSYS leverer produkter og tjenester til fag- og forskningsbibliotekenes interne drift, og tilbyr forskere, studenter og andre tilgang til bibliotekenes ressurser gjennom et mangfold av databaser.

BIBSYS utvikler sine produkter og tjenester i samarbeid med institusjonene.